

*Aniversarea
zilei de naștere
a tovarășului
NICOLAE CEAUȘESCU—
sărbătoare a întregului popor*

Conducerea de către partid, chezășia înfloririi culturii românești

Cind Marx a formulat perspectiva omului total, ca summa societății comuniste dezvoltate, întreaga problematică a culturii a fost pusă pe făgașul ei firesc: cultura nu numai ca producție a unora pentru alții, ci a tuturor oamenilor pentru ei înșiși, ca formă a realizării umanului din om, ca proces al redării omului propriei sale esențe umane, al afirmării capacităților creatoare multilaterale ale fiecărei personalități. Deci, cultura ca ipostază a libertății, în situația în care „libertatea și dezvoltarea fiecăruia” devin condiția „libertății și dezvoltării tuturor”. Deci, cultura nu ca rezultat al „blestemului” diviziunii sociale a muncii, ci al unității dialectice dintre spirit și materie, dintre om și natură.

Marx prevedea că va veni o vreme „cînd nu vor mai exista pictori, ci doar oameni care, printre altele, se vor ocupa de pictură”. Desigur, este greu să ne imaginăm că oricine va putea picta opere de amploarea și valoarea celor aflate în Capela sixtină sau pe zidurile Voroneșului. Pentru a se împlini ipoteza lui Marx, va fi nevoie, înainte de orice, ca „principala bogăție a omului”, timpul liber, să depășească, în durată și în calitate, timpul necesar muncii pentru existență. Marile performanțe în cultură, dezintegrarea artificială a atomului sau scrierea „Comediei umane”, de pildă, presupun nu numai vocație, dar și o viață întreagă închinată unei activități specializate, în fond „unilaterale”.

Și totuși, dacă socialismul și democrația sînt de nedespărțit — și ’acesta este adevărul suprem —, atunci nici cultura nu mai poate fi acceptată, în principiu și în fapt, doar ca apanaj și privilegiu al profesioniștilor, al specialiștilor. În principiu, pentru că drumul spre unitatea deplină dintre cultură și umanitate, spre o ființă umană multilateral afirmată, este lung, probabil foarte lung, condiționat de complexe împrejurări social-economice și politice, de însăși devenirea socială. În fapt, pentru că parcurgerea acestui drum lung, sinuos, dificil, a început odată cu apariția ideii și a practicii socialiste.

Legitimată prin voința clar, viguros, unanim exprimată a clasei muncitoare, a celor ce muncesc, în cursul revoluțiilor de eliberare națională și socială, anti-

fascistă și antilimperialistă, populară și socialistă, ca și pe parcursul întregii epoci de construcție socialistă, rolul conducător al partidului comunist se extinde, legic, în interiorul tuturor domeniilor vieții sociale. Încă din zorii puterii populare, problematica dezvoltării spirituale a stat în centrul atenției partidului.

Pe baza dezvoltării accelerate a economiei, partidul și statul au asigurat în măsură tot mai mare baza materială necesară învățămîntului, cercetării științifice și artei. Totodată, s-au produs mutații radicale în gândire, o nouă orientare ideologică a culturii, apariția unui puternic detașament al noii intelectualități, atragerea la opera de construcție socialistă a vechilor generații de intelectuali, atragerea maselor la o tot mai amplă activitate pe teritoriile cercetării, ale gândirii, apariția mișcării de mase a inventatorilor și inovatorilor, ca și a miș-

cării de mase a artiștilor amatori. În același timp, însă, în primele două decenii de revoluție și construcție socialistă, s-au comis nu puține greșeli față de cultură, față de intelectualitate, greșeli ce decurgeau și din lipsa de maturitate a noii societăți, precum și din „promulgarea“ unor teze de import, care nu aveau nimic comun nici cu materialismul dialectic, nici cu istoria și ființa spirituală a poporului român. Cu toate acestea, ceea ce era și a fost pozitiv în epocă, și, nu în ultimul rînd, adeziunea imensei majorități a intelectualității, în strînsă unitate cu poporul, la orientările fundamentale ale politicii partidului, precumpănea, ceea ce a și permis atît apropierea culturii de aspirațiile maselor, cît și producerea a nu puține opere, științifice, literare și artistice, care-și dovedesc valoarea și acum, creații care rezistă trecerii timpului.

Congresul al IX-lea al P.C.R. a inaugurat o nouă etapă, calitativ superioară, în întreaga activitate de edificare a noii orînduirii sociale. Democratizarea culturii, ca o componentă fundamentală a democrației socialiste, critica dogmatismului, afirmarea libertății de creație, în consonanță cu responsabilitatea angajării sociale, a cărei expresie este și desființarea cenzurii, reprezintă un nucleu strategic de maximă semnificație al politicii culturale a partidului și statului nostru. Descentralizarea culturii, imbinarea activităților științifice cu acelea artistice de mase, corelarea activităților de „performanță“, ale profesioniștilor și amatorilor, cu acelea pe care le numim cultură de mase — termen ce devine tot mai impropriu, căci într-o societate ca a noastră nu pot exista, principial, două culturi, una

a maselor, alta a „elitelor” intelectuale —, participarea tot mai activă a milioane de oameni de diferite profesii la structurarea superior calitativă a propriului lor timp liber, accesul larg la cultură, nu prin coborirea valorii acesteia, ci prin perfecționarea capacităților de receptare a culturii, încurajarea valorilor și descurajarea nonvalorilor, toate acestea concomitent cu valorificarea judicioasă a ilustrei noastre moșteniri culturale, sînt tot atîtea trăsături novatoare ale orientării autentice socialiste a culturii, a cărei expresie sintetică este, în primul rînd, grandiosul Festival național „Cîntarea României”, la care se asociază unanim, cu propria lor cultură, și naționalitățile conlocuitoare, componente ale marii familii a României socialiste.

Totodată, noua intelectualitate se afirmă tot mai pozitiv ca nouă, nu numai pentru că imensa majoritate a intelectualilor sînt fiii muncitorilor și țăranilor, for-

mați ca intelectuali în epoca socialistă, ci și prin nivelul complex al competențelor, prin locul și rolul deținut în noile structuri social-politice. Intelectualitatea nu se mai rezumă la profesiunile intelectuale „tradiționale”. În măsura în care crește cantitatea de gîndire, și calitatea acesteia, în toate componentele muncii sociale, toți cei care, prin nivelul pregătirii, al competențelor și al funcției deținute în angrenajul social, pe toate treptele, au un rol de educatori, formează intelectualitatea actuală, a cărei structură socio-profesională a devenit mult mai complexă. Activiștii de partid și de stat, cadrele din economie și administrație, de la demnitari pînă la ingineri, funcționari, maștrii și șefi de fermă, activiștii organizațiilor de mase și obștești, al tuturor formelor democratice ale autoconducerii și autogestiei, ofițerii forțelor armate, de securitate și miliție, cadrele justiției, cadrele didactice, medicale, cercetătorii în domeniul științei și al tehnologiei, literații și artiștii, inovatorii și inventatorii, cei mai experimentați artiști amatori, muncitorii de înaltă calificare, care conduc efectiv procesele de producție moderne, aceștia sînt sutele de mii, probabil milioanele de oameni ce compun noua intelectualitate. Și acesta e doar începutul procesului intelectualizării întregii populații, indiferent de naționalitate, pe baza generalizării viitoare a învățămîntului liceal și superior, proces ce va conduce, alături de alte determinări, și la omogenizarea socială.

Axul decisiv al dezvoltării actuale și de perspectivă a culturii este intensificarea relației, reciproc benefice, dintre cultură și revoluție, afirmarea tot mai puternică în cultură, ca și în toate domeniile vieții sociale, a spiritului revoluționar.

În anul 1982, integru popor, sub conducerea partidului, va desfășura o muncă încordată, pentru a îndeplini sarcinile celui de-al doilea an al cincinalului calității și eficienței, pentru a apropia și mai mult România de stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată din punct de vedere economic. În acest context, vor fi celebrate aniversări scumpe poporului român: 75 de ani de la răscoala din 1907 și 20 de ani de la victoria relațiilor socialiste în agricultură; 60 de ani de la înființarea U.T.C., organizația revoluționară a tineretului, în a cărei conducere a activat mulți ani cu strălucire tovarășul Nicolae Ceaușescu; 35 de ani de la proclamarea Republicii. În muncă și în sărbătoare, poporul se bazează pe cultura națională, care, la rîndul ei, își are izvorul, își trage forțele numai și numai din popor.

Angajarea deplină, convingeri comuniste ferme, prezența activă a spiritului critic și autocritic, combaterea tendințelor de automulțumire și autolingușire, a formelor fără fond, luciditate, dar și însușire autentică, romantism revoluționar, încredere și voință tenace în lupta cu greutățile, în lupta pentru micșorarea distanței dintre real și ideal, dezinteresare și abnegație, combaterea vedetismului incapabil de autodepășire, combaterea tendințelor de a vedea în cultură o trambulină în ierarhia socială, pasiunea pentru muncă, pentru perfecțiune profesională, ordinea și disciplina, ca elemente structurale intime, sine qua non, ale actului intelectual, iată doar cîteva dintre trăsăturile politico-morale ce caracterizează și trebuie să caracterizeze pe adevărații oameni de cultură ai epocii noastre, în climatul creat prin elaborarea și aplicarea Programului ideologic al partidului, operă fundamentală a tovarășului Nicolae Ceaușescu, document esențial de consolidare decisivă a spiritului Congresului al IX-lea.

În orice ramură de specialitate ar munci, oamenii de cultură, intelectuali, deci și literații și artiștii, trebuie să înțeleagă că esențiale pentru o nouă calitate a muncii și a vieții, pentru îndeplinirea cu maximă eficiență a rolului lor primordial de educatori, sînt cultivarea și autocultivarea convingerilor comuniste, a principiilor eticii și echității, nu numai în vorbă, ci și în toate, în absolut toate faptele și împrejurările muncii și vieții de fiecare zi, de fiecare clipă. Educarea generală este condiționată și de educarea și autoeducarea educatorilor, iar aceștia trebuie să învețe atît din cărți cit și din practică, de la mase, de la elementele cele mai înaintate ale maselor, acelea care sînt modele de atitudine revoluționară.

Asupra acestor orientări a insistat nu o dată, cu vigoare, cu argumente profunde și riguroase, cu patos revoluționar și clarviziune științifică, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Activitatea sa revoluționară, de conducător al partidului, al statului și al poporului nostru, se bucură de admirația și adevărată unanimitate a poporului, de admirație și aleasă prețuire pe toate meridianele globului. Cu adevărat impresionantă, imensă este și contribuția creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea reală a științei, culturii și artei. Idei novatoare, teze originale, o extraordinară bogăție de sinteze și analize în domeniile materialismului dialectic și istoric, socialismului științific, economiei politice a lumii contemporane și a societății noastre, politici și politologiei, diplomației, doctrinei militare, teoriei generale a științei, teoriei informației, teoriei artei și literaturii, și în atîtea alte domenii ale gândirii, se găsesc, spre satisfacția tuturor celor ce cugetă la destinul societății contemporane, în opera teoretică a conducătorului partidului nostru. De o valoare excepțională este contribuția tovarășei Elena Ceaușescu, savant de renume mondial, militant revoluționar de seamă, la dezvoltarea științei românești, la organizarea și îndrumarea activității științifice și culturale.

Este un motiv de mare mîndrie patriotică faptul că poporul român a dat lumii, istoriei și istoriei culturii, opera creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în a căruia persoană oamenii de cultură, integru popor salută pe cel mai de seamă gînditor, cel mai de seamă intelectual al României socialiste. În opera teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, oamenii de cultură, scriitorii și artiștii văd un inepuizabil tezaur de gîndire revoluționară, un nesecat izvor de învățăminte, o sursă fundamentală de inspirație, modelul suprem al unității dintre revoluție și cultură, al exercitării conducerii culturii de către partid, dinăuntru, și nu din afara culturii.

Pe drumul deschis de tovarășul Nicolae Ceaușescu, afirmarea tot mai puternică a rolului conducător al partidului este nu numai prielnică în general culturii, dar și unica garanție a înfloririi acesteia, a viitoare unificări dintre cultură și toate activitățile umane, sociale, dintre cultură și întreaga societate.

„T”

„Se aud ici colo părerile — e drept puține — că ar fi trecut epoca romantismului revoluționar, că acesta ar fi fost valabil pentru perioada luptei împotriva regimului burghez-moșieresc și, poate, pentru primii ani de după înfrângerea revoluției de eliberare socială și națională, pentru primii ani ai construcției socialiste. Dar acum când am realizat o puternică dezvoltare a țării, după ce, într-o perioadă istorică scurtă, am străbătut mai multe etape istorice, spiritul revoluționar, romantismul revoluționar nu și-ar mai avea locul. Poate unii ar dori acum să stea liniștiți, să ducă o viață patriarhală, bucurându-se cât mai mult de cuceririle și realizările socialismului, primind cât mai mult de la societate, fără eforturi deosebite și, dacă se poate, chiar fără muncă. Evident, o asemenea stare de spirit este periculoasă; ea nu corespunde în nici un fel spiritului revoluționar al partidului nostru, tradițiilor luptei comunistilor, etapei actuale de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

Avem încă de străbătut un drum lung, trebuie să parcurgem încă multe cărări necunoscute spre piscurile înalte, luminoase, ale epocii comuniste. Pentru aceasta se cere spirit de abnegație revoluționară, fermitate, hotărâre, dirzenie“.

NICOLAE CEAUȘESCU

Din Expunerea la plenara C.C. al P.C.R. din
25—26 noiembrie 1981

Dramaturgia romantismului revoluționar

Romantismul revoluționar nu este o temă, ci o *atitudine*. O atitudine față de viață și de problemele ei, dar mai ales față de viitor, pe care ni-l apropiem, și în numele căruia judecăm prezentul. De aceea, și dramaturgia romantismului revoluționar poate fi regăsită într-o mare diversitate tematică, de la piesele tratând conflicte politice majore, la cele opunând ipostaze morale și interese personale ale eroilor. Ea nu se rezumă, așadar, la subiecte legate de evenimente și situații revoluționare propriu-zise, și nici la construcțiile poematice, cu valoare de odă, dedicate revoluției. Un teatru animat de spiritul romantismului revoluționar va fi, mult mai mult, acel teatru ce aduce pe scenă, făcând-o sesizabilă în trăsăturile ei definitorii, *atitudinea* romantică a revoluționarului, provocând, în conștiința și sensibilitatea spectatorului, *efectele* morale și spirituale ale revoluției: elanul participativ, activizarea spiritului critic, intoleranța față de fals și impostură, sinceritatea necondiționată, repudierea dogmatismului de orice fel, aspirația spre valoare și libertate. A activa în spectator asemenea atitudini și simțăminte înseamnă a fundamenta motivațiile *comportamentului*

revoluționar, singurul care, dincolo de cuceriri, atestă, *în fapte*, formarea noii conștiințe socialiste. Implicarea conștiință a publicului, ca partener activ, reprezintă, astfel, finalitatea politică esențială a teatrului revoluționar, întrucât, în ultimă instanță, nu eroii de pe scenă, ci *numai publicul*, omul real și concret, poate înfrupta ceea ce îl îndeamnă ideatica piesei: să transforme lumea, să schimbe realitatea dată.

Ca orice romantism, și cel revoluționar tinde să reducă, prin elan, intuiție și imaginație, distanța dintre ideal și real, scurtcircuitând fazele tranziției dintre *vis* și realitate. Numai că, știind că singura cale, prin care poate ajunge la viitorul visat, o reprezintă transformarea prezentului și a realității, revoluționarul romantic nu confundă visul cu realitatea și nu substituie idealul, existenței concrete, ci numai le apropie, spre a le compara. Procedeu prin care acțiunile prezente dobândesc un sens și o perspectivă mai limpezi, dar prin care și neîmplinirile, eșecurile, ezităările sau direcțiile eronate ies mai puternic în evidență. De aceea, perspectiva dramaturgiei romantismului revoluționar implică o viziune prospectiv-critică asupra realității, capabilă să surprindă dialectica devenirii. Acest „vizionarism“ romantic pune în evidență o realitate *posibilă*, doriță, pledând nu atât pentru ceea ce *este*, cât pentru ceea ce *trebuie și e posibil* să fie.

Eroul romantic, animat de un crez revoluționar, pare astfel adesea un inadapdat, un nonconformist, iar pentru spiritele dogmatice, apare ca un negativist. Dar, așa-zisul său „negativism“ vine, în fapt, din neîmpăcarea cu tot ceea ce, în prezent, contrazice idealul. Iar „neadapta-